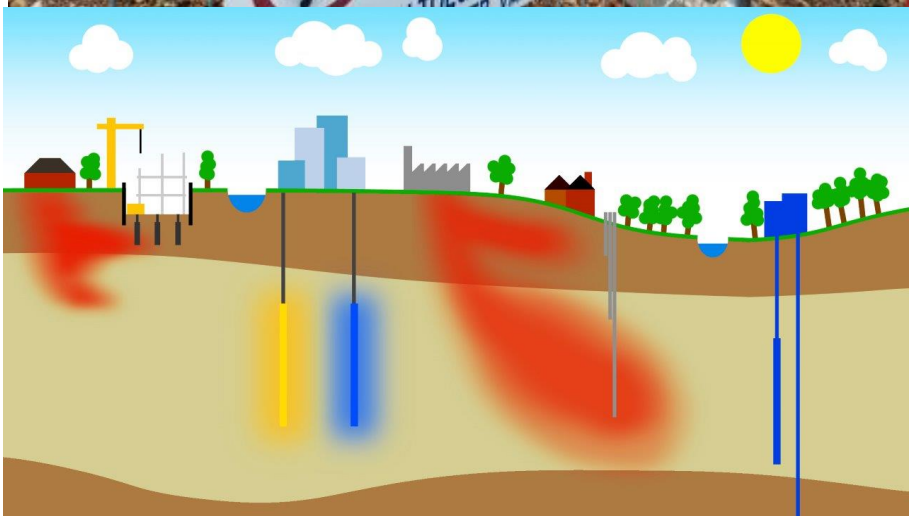
Jaarplan Bodem 2022
gemeente Emmen

Inhoudsopgave

1.Inleiding 3
1.1 Aanleiding 3
1.2 Kader tot nu toe 4
2. Omgevingswet. 5
2.1 Bodem en de Omgevingswet.....4
2.2 Bestuurlijke afspraken.....5
2.3 Anticiperen op de Omgevingswet.....6
3. De projecten 8
3.1 Verschuiving van operatie Spoed naar voorbereiding op Omgevingswet.....9
3.2 Toelichting projecten voorbereiding Omgevingswet 8
3.2.1 Overdracht aan provincie 8
3.2.2 Informatiebeheer 8
3.2.3 Visie op bodem en ondergrond 8
3.2.4 Kennisontwikkeling en kennisdeling 8
3.3. Aanpak spoedlocaties 9
3.4 Nazorg-, en monitoringslocaties 9
3.5 Gebiedsgericht grondwaterbeheer 10
3.4 Diversen 11

Bijlagen:

Bijlage 1: Lijst spoedlocaties (s.v.z. 31-12-2021)
Bijlage 2: Verwachte uitgaven in 2022
Bijlage 3: Vangnetlocaties
Bijlage 4: Bedrijfslocaties

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De gemeente Emmen voert bodemtaken uit in het kader van de Wet bodembescherming, de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, de Woningwet en de Wet ruimtelijke ordening. De taken hebben als doel het beschermen, benutten en herstellen van de bodem. De gemeente Emmen is bevoegd gezag Wet bodembescherming (Wbb) en daarmee is de gemeente Emmen verantwoordelijk voor de uitvoering van de verplichtingen in kader van de landelijke bodemsaneringsoperatie. Voor de uitvoering van deze verplichtingen worden rijksmiddelen beschikbaar gesteld. De gemeente Emmen stelde voor de uitvoering van de landelijke bodemsaneringsoperatie meerjarenprogramma's op, voor de duur van 5 jaar, waarin is aangegeven wat wij gaan doen en met welke middelen. Jaarlijks werd op basis van het meerjarenprogramma een gedetailleerder uitvoeringsjaarplan opgesteld. Op 29 september 2016 heeft de gemeenteraad het laatste Meerjaren Uitvoeringsprogramma Bodem 2016 - 2020 vastgesteld. Het meerjarenprogramma was de basis voor de uitwerking in gedetailleerdere uitvoeringsjaarplannen.

Na 2020 is in verband met het uitstel van de inwerkingtreding van de omgevingswet het uitvoeringsprogramma na 2020 voortgezet in het jaar 2021. In 2021 is gebleken dat ook in (een deel van) 2022 de Omgevingswet nog niet in werking zal zijn. Daarom wordt 2022, net als 2021, een jaar waarin we voortbouwen en werken conform het Meerjarenprogramma Bodem 2016-2020.
Dit meerjarenprogramma is dan ook sturend voor het Jaarplan Bodem 2022.

Het Jaarplan Bodem 2022 van de gemeente Emmen heeft betrekking op de uitvoering van de bodemprojecten die de RUD Drenthe in 2022 voor de gemeente Emmen gaat uitvoeren. Het college van B&W van Emmen ziet het jaar 2022 als overgangsjaar. Die houding wordt overigens ook ingenomen door de rijksoverheid.

Vanwege de veranderingen die samenhangen met de Omgevingswet is dit jaarplan meer dan sec een uitvoeringsplan. De veranderingen worden toegelicht in dit jaarplan. In het jaarplan zijn bovendien werkzaamheden opgenomen die nadrukkelijk als voorbereiding gelden voor de komst van de omgevingswet.

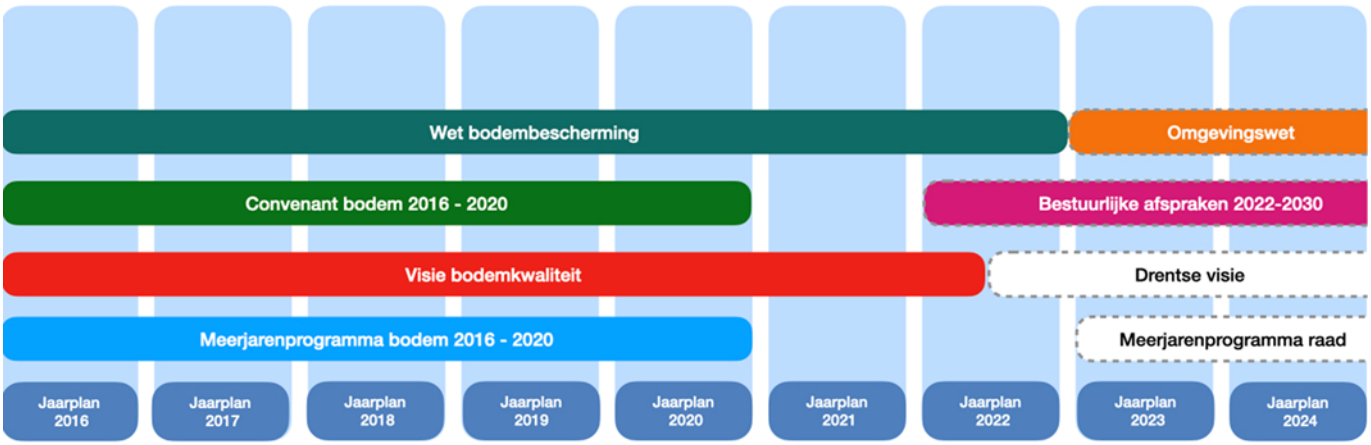
Sinds 1 januari 2014 worden de uitvoeringstaken bodembeheer door de regionale uitvoeringsdienst, de RUD Drenthe, uitgevoerd. De gemeente Emmen blijft echter verantwoordelijk voor de realisering van de beleidsdoelen. Met een uitvoeringjaarplan worden afspraken gemaakt tussen de RUD Drenthe en de gemeente Emmen, met name over de uit te voeren projecten en de externe kosten die met deze projecten gemoeid gaan.

1.2 Kader tot nu toe

De milieuagenda 2013-2016 van de gemeente Emmen is het kader voor alle milieujaarprogramma's en het meerjarenprogramma bodem 2016 - 2020. In de milieuagenda 2013-2016 van de gemeente Emmen zijn de hoofddoelstellingen van het gemeentelijk milieubeleid aangegeven en geeft aan hoe de gemeente dat denkt te bereiken (hoe). De gemeentelijke bodemnota geeft aan wat de gemeentelijke ambities zijn voor bodem en op welke wijze bodem wordt betrokken in de besluitvorming en uitvoering (wat).

In het Convenant Bodem en Ondergrond 2016–2020 zijn de afspraken vastgelegd met het rijk over de uitvoering en de daarvoor beschikbare middelen. Het Meerjaren uitvoeringsprogramma Bodem 2016 -2020 van de gemeente Emmen geeft op hoofdlijnen aan wat de gemeente Emmen tussen 2016 en 2020 ging doen, en met welke middelen, om de gemeentelijk ambities en de convenantverplichtingen te bereiken. Jaarlijks werd een gedetailleerder jaarplan opgesteld. Dit jaarplan was een uitvoeringsplan. Het jaarplan wordt opgevolgd door een jaarverslag. Het college van B&W kiest er voor, om voor het overgangsjaar 2021 het werken met een jaarplan bodem voort te zetten.

Na afloop van het meerjarenprogramma zijn alle historische verontreinigingen in de bodem en het grondwater niet verdwenen. De focus heeft gelegen op de spoedeisende locaties. Van de overige verontreinigde locaties wordt verwacht dat deze worden aangepakt bij de (her-)ontwikkeling van die locatie. Doordat saneringen, van zowel spoedeisende locaties als niet spoedeisende locaties, veelal functiegericht zijn uitgevoerd, zijn er nog steeds (rest)verontreinigingen aanwezig. Hiervoor is monitoring en nazorg nodig, soms eeuwigdurend. Daarnaast zijn er saneringen in gang gezet die nog niet voltooid zijn, zoals de sanering van het Gat van Reef, of het betreft saneringen die niet een voorziene einddatum hebben (zoals beheersing VOCl pluimen Emmen centrum, sinds 2021 deel uitmakend van gebiedsgericht grondwaterbeheer Emmen). Met name dit grondwaterbeheer geeft langjarige sanering- en monitoringsacties.

2. Omgevingswet.

2.1 Bodem en de Omgevingswet

Op 1 januari 2023 treedt de Omgevingswet in werking. De Wet bodembescherming (Wbb) gaat op in de Omgevingswet. De gevallen van verontreiniging van bodem en/of grondwater die Emmen heeft aangepakt onder de werking van de Wet bodembescherming (Wbb) en de beschikte maar nog niet aangepaste spoedlocaties blijven vallen onder het overgangsrecht van de Wbb.
Met de inwerkingtreding is nog geen einde gekomen aan de aanpak spoedlocaties. Een aantal spoedlocaties zal nog in uitvoering zijn, een aantal spoedlocaties kent eeuwigdurende beheersing en/of monitoring. Daarnaast is het overgangsrecht Wbb van toepassingen op alle bodemlocaties die als ernstig en spoedeisend zijn beschikt, waarvoor een saneringsplan is ingediend, of waarvan de sanering in uitvoering is. Hiervoor blijft de gemeente Emmen verantwoordelijk. Kortom voor de aanpak van de spoedlocaties zal ook in 2022 en verder inzet en middelen benodigd blijven. Voor de spoedlocaties waar de gemeente Emmen zelf de uitvoering verzorgt, de zogenoemde vangnetgevallen, heeft de gemeente een langdurige verplichting de risico's van de bodemverontreiniging (grond en grondwater) te verwijderen, te verminderen of te beheersen, ondanks de veranderende rol die de provincie ten aanzien van grondwater krijgt
De verantwoordelijkheid van Emmen geldt voor de aanpak per locatie, en in het bijzonder voor het gebiedsgericht grondwaterbeheer.

De overgang van Wbb naar Omgevingswet geschiedt niet helemaal beleidsneutraal. Waar nu nog de Wet bodembescherming de weg wijst hoe om te gaan met bodemverontreiniging, zal dit onder de Omgevingswet vooral bepaald worden door de gemeenten. De (gewenste) kwaliteit van de bodem zal door gemeenten in samenhang met andere aspecten van de leefomgeving en de daarbij benodigde bodemkwaliteit worden vastgesteld. Dat betekent een belangrijke verandering voor de praktijk.

De nieuwe regels voor bodembescherming zijn opgenomen in de Aanvullingswet Bodem, het Aanvullingsbesluit Bodem. Het Rijk regelt een klein aantal activiteiten met betrekking tot de bodem en geeft een beperkt aantal bruidsschatregels mee voor bodem. De gemeente moet nadenken welke decentrale regels ze voor bodem gaat opnemen. De belangrijkste veranderingen:

- verschuiving van sanering van een geval van bodemverontreiniging naar integraal gebiedsgericht beheer van de leefomgeving en regulering van activiteiten
- verschuiving van sanering om milieu-hygiënische redenen naar integrale afweging op lokaal niveau
- minder voorschriften, meer algemene regels: minder noodzaak voor bodemonderzoek
- de positie van de zorgplicht verandert
- Meer ruimte voor (lokaal) maatwerk door aanwijzen gemeenten als bevoegd gezag voor grond. De Provincie blijft echter verantwoordelijk voor het grondwater (uitgezonderd locaties die onder het overgangsrechtvallen).

Hiermee treedt een verschuiving op van centraal gereguleerde aanpak naar vergroting van de lokale bestuurlijke afwegingsruimte én een stimulans om als gemeenten met de provincie intensiever samen te werken op het gebied van grondwaterkwaliteit. .
Over de exacte taken op het gebied van bodem en de afbakening van rijkstaken en gemeentelijke taken vindt nu nog overleg plaats tussen de ministeries, IPO en de VNG.

Binnen de chemische bodemkwaliteit zal de aandacht zich zeker richten op de zogenoemde 'nieuwe' stoffen. De PFAS problematiek is daar een voorbeeld van. Verder zien we dat naast chemische bodemkwaliteit ook steeds meer aandacht en vraag is naar andere kwaliteiten van de bodem zoals: draagkracht, biologische kwaliteit, structuur, chemisch en biologisch evenwichten, potentie voor WKO, etc. Veelal vanuit de rol die de bodem en de ondergrond kunnen vervullen bij maatschappelijke opgaven als energietransitie, klimaatadaptatie en zoetwaterbeschikbaarheid. Hoe met deze vraagstukken wordt omgegaan en hoe met nieuwe verontreiniging van de bodem of grondwater wordt omgegaan is (ten dele ook) een beleidsvraag voor de gemeente Emmen. Hoe daaraan invulling wordt gegeven wordt nader voorbereid. De mate van beleidsvrijheid/-plicht staat nog niet helemaal vast. Zowel Provincie, gemeente als waterschap(pen) spelen hierin een rol.

2.2 Bestuurlijke afspraken

Op bestuurlijk niveau zijn de voorbereide afspraken tussen de rijksoverheid, VNG , IPO en UvW niet bekrachtigd. Wanneer en welke nieuwe afspraken zijn te verwachten is momenteel onduidelijk.
In de huidige impasse heeft het ministerie van I&M toegezegd de afspraken uit 2021 te continueren in 2022. Voor Emmen betekent dit in financieel opzicht een bijdrage van de rijksoverheid in de apparaatskosten van €476.125,= en een bijdrage in de uitvoeringskosten van de spoedopgave ter grootte van €423.280,= .

Het navolgende geeft een beeld van de beoogde interbestuurlijke afspraken voor de periode 2022-2030:
- Het rijk gaat met de huidige bevoegd gezag Wbb overheden nadere individuele afspraken maken gebaseerd op bovengenoemde afspraken op hoofdlijnen.
- Het rijk blijft bijdragen aan apparaatskosten voor de bodemtaken van bevoegde gezagen. De landelijke budgetten zijn bekend, maar de exacte verdeling onder de bevoegde gezagen nog niet.
- De partijen sturen aan op continuïteit en een kwaliteitsimpuls van de uitvoerende taken door omgevingsdiensten.
- Voor de nog resterende taken van de "spoedopgave" komen afspraken m.b.t. de voortgang. Met elk bevoegd gezag worden afspraken gemaakt over de kosten en financiering.(t/m 2020 was dit een doeluitkering in het gemeentefonds, in 2021 bij wijze van overgangsmaatregel ook een doeluitkering)
- "Overige bodemopgaven" Voor de periode van 2022-2024 worden er afspraken gemaakt en budgetten beschikbaar gesteld voor overige bodemopgaven, waaronder buitenproportionele opgaven, rekening houdend met de leerervaringen van de regeling voor PFAS en lood in 2021.
- Er wordt een governance-structuur ingericht voor de samenwerking tussen de overheidslagen, die ook een samenwerkingsagenda vaststelt.
- Partijen sturen op het ontsluiten van informatie, het bevorderen van kennis en expertise

2.3 Anticiperen op de omgevingswet

Emmen neemt deel aan de werkgroep die onder aansturing van het OPD zorgt voor de voorbereidingen om bodemtaken uit te voeren onder de werking van de Omgevingswet. Een deel van de projecten raakt Emmen niet direct omdat Emmen nu ook al bevoegd gezag is onder de Wet Bodembescherming en daarmee in afwijking van andere Drentse gemeenten niet een nieuwe rol krijgt. Wat Emmen wél uniek maakt is dat de verantwoordelijkheid voor de grondwaterkwaliteit van locaties/gebieden die *niet* onder het overgangsrecht vallen, verschuift van de gemeente naar de provincie. Bij andere Drentse gemeenten speelt dit niet, omdat zij geen bevoegd gezag Wbb zijn/waren.

De voorbereiding op de omgevingswet en de deelname aan meerdere gezamenlijke acties met andere overheden leidt tot een aantal projecten in dit Jaarplan Bodem 2022, specifiek voor Emmen. Deze staan hieronder kort opgesomd, en worden in het volgende hoofdstuk toegelicht in hoofdstuk 3.2.

De volgende projecten worden uitgevoerd als voorbereiding op de Omgevingswet:

- locatielijst/kaart

Het in beeld brengen van alle relevantie locaties zodat duidelijk is wat overgedragen wordt, danwel wat blijft bij het huidig bevoegd gezag.

- taakverschuivingen en kosten

De overgang van provincie naar de andere Drentse gemeenten wordt qua werkzaamheden en kosten in beeld gebracht.

- bodeminformatiebeheer

Het huidig BIS (bodeminformatiesysteem) werkt niet naar behoren en is nog niet uitontwikkeld. Gewerkt wordt aan het op orde krijgen van het BIS, zodat het voldoet aan wet- en regelgeving en de functionele eisen die de gebruikers er straks aan mogen stellen.

- Bodemarchivering

Met de overdracht van bodemtaken van de provincie naar de andere gemeenten moeten ook archieven worden ontsloten en mogelijk worden overgedragen.
Voor Emmen spelen soortgelijke vragen maar in de omgekeerde richting. Emmen draagt informatie m.b.t. grondwater over aan de provincie.

- Opstellen gezamenlijk bodembeleid in Drenthe.

Verkend wordt of de gemeentes in Drenthe de wens hebben om te komen tot een gedeelde visie op de bodemtaken en of er de wens is om te komen tot een gezamenlijk beleid.
Voor Emmen zou dit de actualisatie van beleid inhouden.

- VONDST (Verleden als onderlegger voor een Duurzaam Systeemgerichte Toekomstplanning)

Na de pilot van de gebiedsgenese in Midden Drenthe wordt een verdere uitrol verkend.

- Landelijke en regionale samenwerking en informatiedeling

- samenwerking in het OPD (Overlegplatform Drenthe voor de invoering van de omgevingswet)
- Deelname RUD aan IPO werkgroep overdracht en ervaringen inbrengen in Drenthe.
- Pilot Regionaal schakelpunt bodem en ondergrond

Drenthe is een pilot om de regionale kennisuitwisseling te versterken. Voor de meeste Drentse gemeentes gaat het om een nieuw beleidsveld of inhoudelijke onderwerpen waarvoor de kennisuitwisseling nodig is om (lokale) afwegingen te kunnen maken. Dit netwerk en de regionale afstemming en uitwisseling kan heel waardevol zijn.

2.4 PFAS

De Rijksoverheid heeft voor het jaar 2021 een “Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem overbruggingsjaar 2021” in het leven geroepen. Dit is een subsidieregeling voor buitenproportionele opgaven. De regeling is open gesteld voor bevoegde gezagen ingevolge de Wbb.
De regeling is met name bedoeld voor buitenproportionele opgaven m.b.t. loodverontreinigingen en PFAS problematiek. De Gemeente Emmen heeft 2 subsidieaanvragen ingediend. De ene aanvraag (€625.000) heeft betrekking op de voormalige brandweerkazerne aan de Heldenhof in Emmen.
De andere aanvraag betreft een bedrag van €752.500 en is gericht op de PFAS aandachtslocaties in de gemeente Emmen.

De aanvragen zijn beiden gehonoreerd. Vanwege de overtekening van de regeling wordt naar rato uitgekeerd. Emmen ontvangt 58% van de gevraagde sommen. Bij de Heldenhof wordt het subsidiebedrag benut om de gemeentelijke PFAS gerelateerde kosten deels af te dekken en €25.000,= is bestemd voor een PFAS afbraakonderzoek.
Het onderzoeksvoorstel voor de PFAS aandachtslocaties en het afbraakonderzoek keren terug als projecten in de jaarplannen 2022 en verder. De provincie voert een zelfde onderzoek naar PFAS aandachtslocaties uit in de andere gemeentes van de provincie Drenthe. Emmen doet dit als eigen bevoegd gezag Wbb zelfstandig, lerend van de inmiddels opgedane ervaringen in Drenthe.
Emmen mag de plannen aanpassen zodat ze passen binnen het Spuk-budget. Die heroverweging is mogelijk wenselijk na de eerste tranches in het onderzoek naar de aandachtslocaties.

3. De projecten

3.*1 Verschuiving van operatie Spoed naar voorbereiding op Omgevingswet*

In 2022 wordt de nadruk gelegd op enerzijds voorbereiding op de Omgevingswet en anderzijds de continuering van de uitvoering van saneringswerkzaamheden die al in gang zijn gezet en uitvoering én afbouw van nazorg- en monitoringsverplichtingen.

In 2022 zal separaat ook gerapporteerd worden aan de raad over de realisatie van het Meerjarenprogramma Bodem 2016–2020. Die rapportage was al aangekondigd voor het jaar 2021, maar kon nog niet in 2021 geleverd worden.

3.2 Toelichting projecten voorbereiding Omgevingswet

3.2.1 Overdracht aan provincie

De grondwatertaken die Emmen heeft onder de Wet bodembescherming vallen met het van kracht worden van de Omgevingswet onder de bevoegdheid van de Provincie Drenthe, met uitzondering van de zaken die onder het overgangsrechtvallen.
Het gebiedsgericht grondwaterbeheer is het meest in het oog springende geval wat bij Emmen blijft in het kader van het overgangsrecht.
In 2022 wordt een project uitgevoerd om de verontreinigingen van grondwater in Emmen in beeld te brengen, inclusief oude gesaneerde verontreinigingen; om helder in beeld te brengen welke zaken onder het bevoegd gezag van Emmen blijven dan wel welke overgaan naar de provincie. En om de overdracht voor te bereiden aan de provincie en het BIS zo nodig de completeren.

3.2.2 Informatiebeheer

Er wordt steeds meer gevraagd van de digitale informatievoorziening. De digitale informatievoorziening is noodzakelijk om snel en juist gebruikers en belanghebbenden te kunnen informeren. Er is een toenemende vraag van derden naar bodeminformatie. Voor de deelnemers in de RUD is het gewenst om zelf ook beter de informatie te ontsluiten. En de omgevingswet stelt bovendien eigen eisen aan het bodeminformatie systeem.

Sinds 2016 wordt gewerkt aan één centraal bodeminformatiesysteem binnen de provincie Drenthe. De laatste jaren is deze verbetering in een stroomversnelling gekomen door een projectmatige aanpak. Eén bodeminformatiesysteem in heel Drenthe leidt uiteindelijk tot een efficiënter en effectiever bodeminformatieproces. Naar aanleiding van de komst van de Omgevingswet worden voorbereidingen getroffen om de informatievoorziening aan te passen en aan te sluiten op het landelijke digitaal stelsel Omgevingswet (DSO). De projecten die in 2020 in gang zijn gezet komen in de loop van 2021 tot een deels tot oplevering, deels lopen deze over de jaargrens 2021/2022 heen.

3.2.3 Visie op bodem en ondergrond

Een onderdeel voor een goede voorbereiding op de Omgevingswet is een gemeentelijke visie op de bodem en ondergrond. De VNG heeft in 2016 uitgesproken dat iedere gemeente in Nederland voor de inwerkingtreding deze moet hebben vastgesteld. De visie is bepalend voor de verdere uitwerking tot concrete regels in het omgevingsplan. Emmen werkt in Drenthe samen met de andere gemeentes aan een gedeelde visie voor bodem

en ondergrond. Mocht blijken dat er onvoldoende draagvlak is voor deze ontwikkeling, dan gaat Emmen haar eigen beleid actualiseren.

3.2.4 Kennisontwikkeling en kennisdeling

In het kader van kennisontwikkeling en kennisdeling, conform het convenant bodem en ondergrond uit 2016, nemen we deel aan landelijke en regionale werkgroepen. Dat doen we nadrukkelijk samen met andere overheden. En dat blijven we doen. Zo nemen we deel aan de VNG werkgroep bodem (WEB) en andere kennisnetwerken zoals bijvoorbeeld de 'grondwaterprofessionals". Om de kwaliteit van taken te borgen en te verbeteren wordt deelgenomen aan de kwaliteitsimpuls bodembeheer. Een concrete actie is bijvoorbeeld de jaarlijkse regionale bodemdag die de gemeente Emmen samen met andere regionale overheden organiseert.

De komende jaren staat de Omgevingswet centraal. De voorbereiding op de Omgevingswet voor het onderdeel bodem doen we waar mogelijk samen met de regio en de betrokken overheden (provincie, Drentse gemeenten en waterschap). Geconstateerd wordt al wel dat er sprake van een transitie waarbij naast inhoudelijke kennisontwikkeling en –deling, competentieontwikkeling en overdracht van taken van en naar andere overheden opgepakt worden.

Emmen draagt ook bij aan de ontwikkeling van een "regionaal schakelpunt bodem".
Dit is een pilot van de rijksoverheid om de samenwerking in de regio en tussen de overheden te versterken en een landelijk én regionaal actief platform voor kennisdeling op te zetten.

3.3. Aanpak spoedlocaties

Belangrijk onderdeel van de convenantafspraken is de aanpak van de spoedlocaties. Voor de spoedlocaties zijn de volgende afspraken gemaakt:

- Spoedlocaties dienen voor eind 2016 te zijn vastgesteld (is voldaan);
- Spoedlocaties waar humane risico's aanwezig zijn dienen voor eind 2016 te zijn gesaneerd dan wel de risico's beheerst (is voldaan);
- Nieuwe spoedlocaties dienen voor eind 2016 (of zo spoedig mogelijk daarna) te worden vastgesteld door middel van een beschikking ernst en spoed (is voldaan);
- Bij alle spoedlocaties dienen eind 2020 de actuele risico's te zijn gesaneerd dan wel door middel van tijdelijke beveiligingsmaatregelen te worden beheerst (grotendeels afgerond, deels nog in uitvoering);
- Voor 2020 de hoofdlijnen van een gebiedsgericht grondwaterbeheer te zijn vastgelegd (gebiedsplan in 2021 vastgesteld);
- De nazorgmaatregelen die plaatsvinden op gesaneerde locaties met restverontreiniging worden zoveel mogelijk (op verantwoorde wijze) beëindigd dan wel verlaagd. De kosten van verlaging worden inzichtelijk gemaakt (nog niet afgerond)

De voortgang van de aanpak van de spoedlocaties past binnen de bestuurlijke afspraken bodem 2022-2030.

De afgelopen jaren zijn vele honderden locaties gesaneerd dan wel beheerst. Op dit moment zijn er binnen de gemeente Emmen nog twee spoedlocaties met een bodemverontreiniging waar sanering nog niet is gestart. Wel zijn hiervoor alle plannen ingediend. De overige locaties zijn ofwel gesaneerd, of de (langlopende) sanering is in uitvoering. In bijlage 1 zijn de betreffende spoedlocaties en hun status weergegeven.

De spoedlocaties kunnen op basis van wie verantwoordelijk is voor de aanpak onderverdeeld worden in bedrijfslocaties en vangnetgevallen. Spoedlocaties binnen het segment bedrijfslocaties dienen door de bedrijfseigenaar zelf te worden onderzocht en gesaneerd. Vangnetlocaties zijn locaties die benoemd zijn als spoedlocaties, waarbij het niet meer mogelijk is om een eigenaar daar op aan te spreken. Onderzoek en sanering

van vangnetlocaties worden door de gemeente Emmen uitgevoerd. In Emmen is één locatie waar gemeente Emmen verantwoordelijk voor is waar de sanering nog niet is gestart (Boerdijk Veenoord, start begin 2022) en een locatie waar moet worden gestart waarbij de verantwoordelijkheid bij de terreineigenaar ligt (Phileas Foggstraat 1/3, start uitgesteld van eind 2021 naar begin 202). Om knelpunten op te lossen zet de gemeente Emmen in specifieke gevallen ook middelen in bij bedrijfslocaties of wordt aangestuurd op afkoop door probleemeigenaren waarna Emmen zelf de uitvoering ter hand neemt. In bijlage 3 en 4 zijn korte toelichtingen opgenomen van respectievelijk de vangnetgevallen en de bedrijfslocaties.

3.4 Nazorg-, en monitoringslocaties

Na uitvoering van sanering is soms nazorg nodig. De nazorg kan bestaan uit het in stand houden van leeflagen en afdeklagen, het in stand houden van beheersvoorzieningen, monitoringsverplichtingen of anderszins. In een aantal gevallen zijn deze nazorgverplichtingen eeuwigdurend. Doelstelling is de nazorg waar mogelijk af te bouwen. zijn.

Daarnaast zijn er locaties die vanwege een grondwaterverontreiniging monitoringsverplichtingen hebben opgelegd gekregen. Hier is niet gesaneerd, maar in het verleden is wel besloten dat de verontreinigingen uit voorzorg aandacht verdienden. In een aantal gevallen is deze verplichting waarschijnlijk onder toekomstige wetgeving niet meer noodzakelijk, zijn de risico's binnen het huidige of toekomstige afwegingskader door voortschrijdend inzicht acceptabel en kan de verplichting tot monitoring mogelijk worden beëindigd.

In 2020 is een project gestart om de nazorg in beeld te brengen. In 2020 is daarvoor een selectie gemaakt van circa 30 locaties. Een verdere inventarisatie en inhoudelijke beoordeling was gepland voor 2021. Dit krijgt in 2022 echter een vervolg omdat in 2021 door een verschoven focus en personeelswisseling het beoordelen niet is gelukt. In 2022 wordt per nazorglocatie beoordeeld wat noodzakelijk is, en wat nog van de eigenaren kan worden gevraagd en wordt besloten of en hoe tot afbouw van nazorg kan worden gekomen.

Bijzondere locatie is de voormalige kleiduivenschietbaan aan de Verlengde Splitting in Barger Oosterveld. Al eerder is de conclusie getrokken dat deze locatie geen onderdeel uitmaakt van de spoedlocaties. Met betrokkenen (eigenaar, beheerders, bevoegde instanties) zal nader overleg plaats vinden over de verdere acties, mogelijkheden en beperkingen van de locatie Met name om te komen tot afspraken hoe de locatie kan worden gebruikt, en welke sanerende maatregelen daarvoor nodig zijn. De aanvankelijk noodzakelijk geachte sanering vanwege eventuele ecologische risico's bleek niet noodzakelijk, echter sanering/beheer is op termijn wel gewenst om het terrein voor de toekomst geschikt te maken voor (algemeen) gebruik en de verbetering van de leefomgeving.
Deze actie heeft niet plaats gevonden in 2021, vandaar dat deze opnieuw is opgevoerd voor het jaarplan 2022.

3.5 Gebiedsgericht grondwaterbeheer

Vanaf januari 2021 is GGB Emmen van kracht. Binnen het GGB gelden voor een deel van het grondgebied van Emmen aparte regels die het eenvoudiger mogelijk maken de bodem (het grondwater) te benutten, zijn betere afspraken gemaakt over bescherming en vindt gestage kwaliteitsverbetering plaats. De gebiedspartners zijn:

- Gemeente Emmen (tevens gebiedsbeheerder)
- Provincie Drenthe
- Waterschap Vechtstromen

- De WMD
- GETEC PARK (voorheen Emmtec)

Een van de meest dominante taken binnen het GGB is de beheersing van twee grondwaterverontreinigingen met vluchtige chloorkoolwaterstoffen (VOCl) die vanuit het centrum zich langzaam richting de gebiedsgrens bewegen. Direct buiten de gebiedsgrens is de drinkwaterwinning Noordbargeres van de WMD gelegen.

In 2021 heeft GGB in het teken gestaan van het veranderen van het gevalsgerichte kader (gevalsaanpak van de twee genoemde VOCl pluimen) naar het integrale gebiedskader. Het GGB is steeds meer in de (vergunningverlenende) werkprocessen geïntegreerd en afwegingen vinden meer integraal plaats, binnen de kaders van het GGB.

Uitvoerend bestond het GGB uit monitoring van de VOCl pluimen en voorbereiding van een aanbesteding, in verband met het aanpassen van de beheersonttrekking van beide VOCl pluimen.
In 2022 gaat aanpassing van de beheersing plaatsvinden. Noodzakelijk vanwege de niet sluitende beheersing van de verontreiniging. In 2022 vindt wederom monitoring plaats, om enerzijds de werking van de aangepaste beheersing te toetsen en anderzijds de algemene jaarlijkse pluimontwikkeling in beeld te brengen.

Naast deze reguliere en deels in 2021 reeds voorziene werkzaamheden wordt de kwaliteit van het diepe grondwater in het beheersgebied verder in beeld gebracht. Hiervoor wordt centraal in het beheergebied, in de omgeving van een ‘waterscheiding’ tussen de twee meest dominante onttrekkingen (GETEC en WMD, tevens gebiedspartners) de kwaliteit van het diepe grondwater onderzocht. Onderzoek vindt plaats middels een brede screening van (nieuwe-/zeer zorgwekkende) stoffen. De resultaten geven inhoudelijke informatie en inzicht in toekomstperspectief én zijn bevorderend voor de samenwerking binnen het GGB.

3.4 Diversen

Bedoeld voor zeer diverse, op dit moment niet direct benoembare zaken waarbij bodembeheer een rol speelt en zich voor kunnen gaan doen in de loop van 2022. Dat kan gaan om onderzoeken ter beantwoording van beleidsvragen. Daarnaast ook voor onderzoek en sanering van locaties waar bodemverontreiniging een directe belemmering vormt voor de geplande ruimtelijke ontwikkeling.

Een verificatieonderzoek naar de resultaten van de saneringsprojecten van de convenants periode 2016-2020 en meerjarenprogramma 2016-2020 maakt ook deel uit van deze post diversen.

Bijlagen

Bijlage 1: Lijst met spoedlocaties (31-12-2021)
Bijlage 2: Verwachte uitgaven in 2022
Bijlage 3: Vangnetlocaties
Bijlage 4: Bedrijfslocaties

Bijlage 1: Lijst spoedlocaties (op 31-12-2021)

locatie	segment	Status
Wolfsbergenweg 6a, Emmen	bedrijven	Afgerond
Weerdingerstraat 3-4, Emmen (VOCL centrum Emmen)	gemeente	In uitvoering (GGB), risico's beheerst
Noorderstraat 9, Emmen (VOCL centrum Emmen)	gemeente	In uitvoering (GGB), risico's beheerst
1e Kruisdiep wz 70, Nieuw Weerdinge	gemeente	In uitvoering, risico's beheerst
Eerste Bokslootweg 17, Emmen	bedrijven	In uitvoering, risico's beheerst
Phileas Foggstraat 7, Emmen	bedrijven	In uitvoering, risico's beheerst
Boerdijk 6, Veenoord	bedrijven	In uitvoering, risico's beheerst
Kanaalweg 20-22, Schoonebeek	bedrijven	In uitvoering
Nieuw-Amsterdamseweg 31a, Schoonebeek	bedrijven	in uitvoering
vml. WKI-terrein, Valendisweg, Schoonebeek	bedrijven	In uitvoering
Beekweg 33, Schoonebeek	bedrijven	In uitvoering
Gat van Reef, Veenschapsweg, Schoonebeek	bedrijven/gemeente	In uitvoering (vanaf 2021)
Phileas Foggstraat 1 en 3, Emmen	bedrijven	In uitvoering (vanaf 2021)
Boerdijk 32, Veenoord	bedrijven/gemeente	Saneringsplan ingediend

Bijlage 2: Verwachte uitgaven in 2022

Onderdeel	Project	Verwachtte uitgaven	Wat gaan we daarvoor doen
Beleidsvoorbereiding	Voorbereiding op OW, Visie	€ 40.000,--	Visie op bodem en ondergrond voorbereiden, in provinciaal verband
	Data voor Warme overdracht	€ 75.000,--	Warme overdracht grondwater naar provincie (BIS en dossiers updaten)
	Toekomstbestendig maken Bodeminformatie (vervolg 2021)	€ 20.000,--	Optimalisatie data, beheer bodeminformatie (ism Drenthe 25% totale kosten). Vervolg op 2021
		€ 10.000,--	Aanvullende begeleiding en advies
PFAS	Uitgaven SPUK (aandachtslocaties en Heldenhof)	€ 112.500,--	Historisch onderzoek en veld- en labonderzoek (verkennend) 2022. SPUK = € 434.492
		€ 25.000,--	Afbraakonderzoek (onderdeel plan SPUK Heldenhof) SPUK = € 360.874
GGB	Gebiedsgericht grondwaterbeheer (GGB)	€ 50.000,--	Aanvullend onderzoek grondwaterkwaliteit waterscheiding Emmen centraal
		€ 10.000,--	Aanvullende monitoringswerkzaamheden GGB i.r.t. Noordbargeres
		€ 0,--	Basis monitoring GGB (opgenomen onder VOCl centrum Emmen)
Nazorg	Afbouw nazorg	€ 40.000,--	Dossieronderzoek op 30 locaties en beoordelen haalbaarheid afbouw nazorg en monitoring
Kennis	Kennisontwikkeling/kennisdeling	€ 35.000,--	nieuwe stoffen, nieuwe bedreigingen, Regionaal schakelpunt (meeliften Drenthe)
Spoedlocaties:	VOCl centrum Emmen	€ 115.000,--	Aanpassen beheersing (i.p.v. 2021; mogelijkheden aannemers en aanvullende modellering)
		€ 11.000,--	Vergroten zuivering (i.p.v. 2021; mogelijkheden aannemers en aanvullende modellering)
		€ 80.000,--	In stand houden beheersing 2022
		€ 30.000,--	Directievoering 2022
		€ 35.000,--	Monitoring pluimen 2022
Vangnetlocaties	Gero, 1e Kruisdiep wz 70, Nieuw Weerdinge	€ 10.000,--	Monitoring bron 2022 (RHDHV)
		€ 10.000,--	Monitoring pluim 2022 (Bilfinger)
	Gat van Reef, Schoonebeek	€400.000,--	Verbeteren afdeklaag
		€15.000,--	Monitoring grond- en oppervlaktewater
	Boerdijk 32, Veenoord	€ 150.000,--	Plaatsen filters fase 1 en monitoring 2022. I.p.v. 2021 i.v.m. communicatie.
Diversen	Overig	€40.000,--	Diversen, stelpost bijdragen gebiedsontwikkeling
	Verificatieonderzoek Convenant 2016-2020 / Meerjarenprogramma 2016-2020	€20.000	Stelpost t.b.v. bemonsteringen en externe kosten

Beknopte financiële toelichting:

1. Het totale gevraagde budget is €1.333.500. Dit zijn externe kosten. De apparaatskosten van de RUD zijn verwerkt in het jaarprogramma van de RUD.
2. De kosten van het jaarplan 2021,vielen €585.439,= later uit dan geraamd. Deze budgetten zijn in dat jaar niet besteed, bv door latere indiening van declaraties of vanwege projecten die in 2021 nog niet zijn gestart of gereed gekomen. De bijbehorende gelden zijn niet benut, vloeien weer terug en worden opnieuw meegenomen in dit overzicht/jaarplan.
3. Voor een bedrag van €135.500 komen de kosten te laste van al ontvangen uitkeringen van het rijk (SPUK Specifieke Uitkering) en moeten ook daar verantwoord worden, omdat anders de definitieve uitkering mogelijk lager wordt vastgesteld.
4. Van het rijk wordt ook een bijdrage verwacht voor de kosten die in 2022 samenhangen met de zgn. “spoedopgave” ter hoogte van €423.280
5. Met de NAM is overeengekomen dat de NAM 50% van de totale kosten van sanering van het Gat van Reef draagt. De bijdrage van NAM (€285.167,50) is in 2021 toegevoegd aan de reserve bodemsanering.

Bijlage 3: Vangnetlocaties

Gat van Reef, Veenschapsweg, Schoonebeek

Ter plaatse van een voormalig stort, bekend als het Gat van Reef aan de Veenschapsweg te Schoonebeek is als gevolg van storten van afval in het verleden een verontreiniging ontstaan in grond en grondwater. Deze verontreiniging kan niet doelmatig worden verwijderd en zal aanwezig blijven. In 2020 is een beschikking ernst en spoed genomen waarin is vastgesteld dat er sprake is van een onaanvaardbaar verspreidingsrisico (onbeheersbare situatie vanwege groot verontreinigd bodemvolume). Vanwege deze verspreidingsrisico's is een saneringsplan ingediend. Het plan beschrijft het verbeteren van de deklaag en het monitoren van de grondwaterverontreiniging. De deklaagverbetering wordt in 2022 uitgevoerd om de algemene kwaliteit van de locatie voor de omgeving te verhogen. Met de monitoring (reeds gestart in 2021) moet worden aangetoond dat de verontreiniging ondanks het grote volume niet dermate veel verspreid dat dit tot een achteruitgang ten opzichte van de huidige situatie leidt.

VOCL Centrum Emmen (Noorderstraat 9 en Weerdingerstraat 3-4, Emmen)

In het centrum van Emmen is, vanuit twee bronpercelen (Weerdingerstraat 3-4 en Noorderstraat 9) een omvangrijke grondwaterverontreiniging ontstaan. Deze grondwaterverontreiniging bedreigt de drinkwaterwinning Noordbargeres van de WMD. De huidige oplossing bestaat uit een grondwaterbeheerssysteem die het verontreinigd grondwater afvangt. Om de drinkwaterwinning te beschermen zal het beheerssysteem langdurig in stand worden gehouden en regelmatig moeten worden aangepast. Deze beheersing en de monitoring van de effecten hiervan zijn onder gebracht in het GGB.

Ter plaatse van Weerdingerstraat is geen 'bron' van verontreiniging meer aanwezig. De beheersing kan daardoor op de lange termijn wellicht worden afgeschaald.

Ter plaatse van Noorderstraat 9 vindt sinds 2018 een sanering van de bronzone plaats in opdracht van BOSATEX. Monitoring van de resultaten van de bronsanering vindt ook plaats in opdracht van BOSATEX. De saneringswerkzaamheden raken echter wel de beheersing van de pluim. Daarom worden werkzaamheden van Emmen en van BOSATEX op elkaar afgestemd en resultaten met elkaar gedeeld.

De beheersing heeft aanpassing nodig, omdat verontreinigd water 'voorbij' de beheersing is. Eind 2021 is een aanbesteding geweest voor aanpassing van de beheersing. In 2022 wordt de aanpassing uitgevoerd. Dit was aanvankelijk in 2021 voorzien, echter een noodzakelijk aanvullend grondwateronderzoek en een (niet voorziene) modellering om inhoudelijke keuzes voor de aanpassing te maken, hebben in een verschuiving in de planning veroorzaakt.

Gero, 1e Kruisdiep wz 70, Nieuw Weerdinge

Ter plaatse van de voormalige bestekfabriek Gero te Nieuw Weerdinge is een omvangrijke grondwaterverontreiniging met VOCL ontstaan die zich tot onder een woonwijk heeft verspreid. Vanaf de jaren ’90 heeft geohydrologische beheersing van de verontreiniging plaatsgevonden. In 2018 en 2019 is een sanering van de verontreinigde bronzone uitgevoerd. Daarom kon de beheersing beëindigd. De effecten van de bronaanpak worden t/m 2022 gemonitord.

Boerdijk 32, Veenoord

Als gevolg van het verzinken van metaal is rondom deze locatie een omvangrijke grondwaterverontreiniging met zink ontstaan. De aanpak van de verontreiniging lag in eerste instantie bij de (voormalige) terreineigenaar. Gezien de complexiteit van de grondwaterverontreiniging heeft gemeente Emmen de aanpak van de pluim van deze grondwaterverontreiniging op zich genomen. In 2021 is de omgeving geïnformeerd middels een brief en is deelsaneringsplan voor het grondwater ingediend. Dit plan betreft laagfrequente monitoring van de grondwaterverontreiniging, die weliswaar omvangrijk is, maar zich dankzij het specifieke gedrag van zink, zeer langzaam verplaatst. De monitoring is laagfrequent (1 tot 3 jaarlijks) gepland tot in ieder geval 2030, daarna 5 tot 10 jaarlijks tot 2050 en na 2050 één maal per 20 jaar.

Bijlage 4: Bedrijfslocaties

Eerste Bokslootweg 17, Emmen

Op het chemiepark (GETEC) zijn als gevolg van diverse werkzaamheden grondwaterverontreinigingen ontstaan. Sinds 1996 worden de grondwaterverontreinigingen op het terrein door middel van een omvangrijk grondwateronttrekkings- en beheerssysteem gesaneerd. De aanpak is eeuwigdurend. De beheersing vormt een belangrijk onderdeel van het Gebiedsgericht grondwaterbeheer (GGB) Emmen. Wijziging in het debiet zijn van invloed op de monitoringsstrategie van het GGB.

Phileas Foggstraat 1 en 3, Emmen

Op beide adressen Phileas Foggstraat 1 en 3 werden in het verleden metaalverwerkende activiteiten uitgevoerd waardoor een grondwaterverontreiniging is ontstaan. In 2020 is een saneringsplan ingediend waarbij uit wordt gegaan van monitoring. De monitoring is in 2021 gestart. Eventueel (later) aanhaken bij GGB is een tweede oplossing. Vooralsnog wordt uitgegaan van een gevalsaanpak.

Phileas Foggstraat 7, Emmen

Als gevolg van metaalbehandeling is een omvangrijke grondwaterverontreiniging ontstaan. De eigenaar beheerst deze grondwaterverontreiniging en is bezig met het onderzoek naar meer definitieve saneringsoplossingen. In 2020 is met de eigenaar een traject opgestart waarbij een nieuw saneringsplan wordt ingediend. Voorafgaand aan dit saneringsplan is een studie uitgevoerd om tot een oplossingsrichting te komen. Het saneringsplan zal bestaan uit continuering van de al in werking zijnde IBC maatregel met als toevoeging op een nader te bepalen termijn een bronaanpak. Na bronaanpak kan de beheersing worden beëindigd. De dan nog verspreidende restverontreiniging is in 2021 onderwerp van gesprek geweest tussen GETEC (mogelijk nabijgelegen kwetsbaar object), de saneerder en de RUD. In 2022 wordt het saneringsplan ingediend, waarbij aan de voorkant de (hoofd) belanghebbende GETEC inhoudelijk reeds is betrokken. Eventueel (later) aanhaken bij GGB is een tweede oplossing. Vooralsnog wordt uitgegaan van een gevalsaanpak.

Nieuw-Amsterdamseweg 31a, Schoonebeek

Als gevolg van bedrijfsactiviteiten is een omvangrijke grondwaterverontreiniging ontstaan met BTEX (twee bronnen met elk een pluim). De saneringsmaatregelen (hebben) bestaan uit het nemen van gerichte bronmaatregelen. Bij de ene bron is ontgraven. Bij de ander bron is een persluchtscherm ingericht. Door de maatregelen vindt geen of beperkte voeding (meer) plaats van de pluimen. zodat de toekomstige nalevering naar het grondwater en omgeving wordt verminderd. De verspreiding van de grondwaterverontreiniging wordt gemonitord. Regelmatig vindt overleg plaats met de eigenaar over de voortgang van de sanering. Eind 2021 zijn nieuwe onderzoeken en monitoringsrapportages ingediend, die als basis dienen voor een geactualiseerd monitoringsplan (in te dienen in 2022).

vml. WKI-terrein, Valendisweg, Schoonebeek

Op het voormalig WKI-terrein is als gevolg van oliewinning een omvangrijke bodemverontreiniging met aromaten ontstaan. Na de grondsanering is door de terreingebruiker een nazorgplan opgesteld om de grondwatersanering te beheersen. Elke 3 jaar vindt een monitoringronde plaats welke aan ons wordt gerapporteerd.

Kanaalweg 20-22, Schoonebeek

Als gevolg van bedrijfsactiviteiten is de locatie Kanaalweg 20-22 in het verleden verontreinigd geraakt. In het verleden heeft een grondsanering plaatsgevonden. De eigenaar monitort de grondwaterverontreiniging en verwacht in 2023 te kunnen onderbouwen dat er sprake is van een stabiele eindsituatie.

Beekweg 33, Schoonebeek

Op de locatie van het voormalige NAM-emplacement Schoonebeek (huidige WKC/OBI) is een bodemsanering uitgevoerd en zijn de gebouwen gesloopt. Tijdens de sloopwerkzaamheden is een verontreiniging met vluchtige chloorkoolwaterstoffen aangetroffen. De grondwaterverontreinigingen bevinden zich in zowel het ondiepe- als het diepe grondwater. In februari 2009 is een in-situ saneringsmaatregel uitgevoerd. Aansluitend vond monitoring plaats. Uit de monitoring blijkt dat de omstandigheden over het algemeen gunstig zijn voor de volledige afbraak van de aanwezige VOCL-componenten, maar dat deze op onderdelen extra aandacht behoeft. Hiervoor zijn adviezen over aanvullend onderzoek en additionele saneringsinspanningen te verrichten gegeven. De RUD wordt op de hoogte gehouden van de voortgang en beoordeelt de resultaten jaarlijks. De saneringsdoelstelling is nog niet gehaald.

Boerdijk 6, Veenoord

Op deze locatie was op het grondwater een drijflaag met minerale olie aanwezig. In 2008 is een beschikking ernst en spoed afgegeven en is ingestemd met een saneringsplan. Na de sanering is in 2010 een evaluatie ingediend. Er is nog restverontreiniging aanwezig. In 2015 is een onderzoek uitgevoerd waaruit blijkt dat er geen ontoelaatbare verspreiding meer heeft plaatsgevonden. De locatie behoeft nog formele afronding. Van een onbeheersbare situatie lijkt geen sprake meer te zijn. In de eerste helft van 2022 wordt de formele afronding uitgevoerd.

Wolfsbergenweg 6a, Emmen

De locatie was verontreinigd met olie/vluchtige aromaten. Er is vanaf 2001 tot en met 2020 gesaneerd. De evaluatie is beschikt in juni 2020. De verontreiniging is volledig verwijderd.